

การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรม ด้วยหลักศาสนา

DEVELOPING A BUDDHIST SMART CLASSROOM TO ENHANCE WISDOM AND MORALITY THROUGH RELIGIOUS PRINCIPLES

¹พระศรีวัชรสารบัณฑิต PhraSrivajarasarabundit

²พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปัญโญ PhrakhrusangharakChakkit Phuripanyo

³กิตติศักดิ์ ณ สงขลา Kittisak Na Songkhla ⁴ถาวร ภูผพลทอง Thaworn Phuphlaengthong

^{1, 2, 3, 4}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: bundit.cha@mcu.ac.th

Article Received: March 16, 2026. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 27, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อการเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา 2) เพื่อส่งเสริมการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา และ 3) เพื่อประเมินผลการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา การวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน 17 รูป/คน สันทนากลุ่ม จำนวน 9 รูป/คน สัมมนาเชิงปฏิบัติการจำนวน 9 รูป/คน ใช้กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนจำนวน 200 คน และวิเคราะห์เนื้อหาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เข้าใจสาระสำคัญของห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อการเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ใช้หลักการ Smart Classroom มีเป้าหมายเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ใช้ระบบฐานข้อมูลและเทคโนโลยีเสมือนจริงที่โต้ตอบได้ โดยมีกระบวนการคือ (1) ออกแบบการนำเสนอข้อมูล (2) การบริหารจัดการสื่อ (3) การเข้าถึงข้อมูล (4) สร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ (5) กิจกรรมการเรียนรู้จากบทเรียนสื่อ 5 และสุวรรณสามชาดก 2) การส่งเสริมการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ผ่านการเรียนรู้แบบอินเทอร์แอคทีฟแบบออนไลน์ และด้วยระบบมัลติมีเดีย จะช่วยส่งเสริมความคิดเชิงสร้างสรรค์ และเสริมสร้างการเรียนรู้ผ่านบทเรียนสื่อ 5 และสุวรรณสามชาดก ช่วยให้ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมและโต้ตอบกับเนื้อหาการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ และสามารถเข้าถึงเนื้อหาการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านสื่อวิดีโอและภาพเคลื่อนไหว มีสติรู้เท่าทันอารมณ์และการคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุผล และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) การประเมินการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ซึ่งข้อมูลจะถูกอัปโหลดผ่านระบบคลาวด์ ส่งไฟล์ผ่านอินเทอร์เน็ตไปยังเซิร์ฟเวอร์เพื่อจัดเก็บข้อมูล และสามารถดาวน์โหลดข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และประเมินการใช้ด้วยนักเรียน จากตัวชี้วัดที่ 1 ผู้เรียนสามารถเข้าใจบทเรียนและใช้งานได้ ตัวชี้วัดที่ 2 ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือประสบการณ์เดิมกับการเรียนรู้ใหม่ ตัวชี้วัดที่ 3 ผู้เรียนได้รับ

การกระตุ้นสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และตัวชี้วัดที่ 4 ผู้เรียนได้สร้างความรู้เอง หรือได้สร้างประสบการณ์ใหม่จากการเรียนรู้และสามารถประยุกต์ใช้งานในชีวิตประจำวัน

คำสำคัญ: ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ, ปัญญาและคุณธรรม, หลักศาสนา

Abstract

This research article aimed to: 1) develop a Buddhist Smart Classroom for teaching Buddhist studies to enhance wisdom and morality through religious principles; 2) promote the use of the Buddhist Smart Classroom in teaching Buddhist studies to enhance wisdom and morality through religious principles; and 3) evaluate the effectiveness of using the Buddhist Smart Classroom in teaching Buddhist studies to enhance wisdom and morality through religious principles. Data were collected through interviews with 17 key informants, focus group discussions with 9 experts, and a workshop with 9 participants. The target group consisted of 200 students. Data were analyzed using content analysis to identify essential insights regarding the Buddhist Smart Classroom.

The research findings revealed that: 1) The development of the intelligent Buddhism classroom: The classroom applied Smart Classroom principles with the goal of creating positive learning experiences and improving students' learning efficiency. It utilized database systems and interactive virtual technology. The processes consisted of five steps: (1) information presentation design; (2) media management; (3) data accessibility; (4) enhancement of learning experiences; and (5) learning activities based on the Five Precepts and the Suvannasama Jataka lessons. 2) The promotion of the Buddhist Smart Classroom usage: The use of interactive learning, online platforms, and multimedia systems fostered creative thinking and enhance learning through the Five Precepts and the Suvannasama Jataka. These approaches enabled learners to engage and interact fully with the content, access learning materials anytime and anywhere, and learn through videos and animations. Consequently, learners developed emotional awareness, analytical thinking skills, and the ability to apply this knowledge effectively to their daily lives. 3) The evaluation of the Buddhist Smart Classroom: Data were uploaded to a cloud-based system and transferred via the internet to a server for storage, enabling rapid downloading and assessment. The evaluation involved 200 students, was based on four indicators: 1) students' ability to understand the lessons and operate the system; 2) students' ability to connect prior knowledge and experiences with new learning; 3) students' motivation and inspiration to learn; and 4) students' ability to develop their own understanding, gain new experiences, and apply the knowledge to their daily lives.

Keywords: Buddhist Smart Classroom, Wisdom and Virtue, Religious Principles

บทนำ

การขาดแคลนสื่อการสอนที่ทันสมัยและเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา การขาดแคลนครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญและสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเน้นการท่องจำมากกว่าการเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวัน การขาดการเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาวิชากับประสบการณ์ชีวิตจริงของผู้เรียน และการขาดการประเมินและวัดผลที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ปัญหาเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอนและความสนใจของผู้เรียน

การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพได้ทั้งในระดับผู้เรียน ครู และสถานศึกษา ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เร็วขึ้น ซึ่ง Ming Liu et al (2023) กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถเสนอแนวทางในการสนับสนุนผู้เรียนได้อีก เพื่อให้โรงเรียนก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล สิ่งสำคัญคือ ผู้สอนและผู้เรียนจะต้องมีความสามารถด้านดิจิทัลที่ดี และ Ge and Hu (2020) กล่าวว่า เทคโนโลยีที่ถูกนำมาใช้ในการจัดการศึกษา จะถูกบูรณาการเข้ากับการจัดการอย่างลึกซึ้ง และนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา จะช่วยแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วนรองรับสถานการณ์ ในขณะที่นักพัฒนาได้พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลหรือรูปแบบการเรียนรู้ผ่านห้องเรียนอัจฉริยะ ผู้บริหารควรอำนวยความสะดวกในการบูรณาการเข้ากับเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา ช่วยให้บทเรียนและสื่อการสอนมีความหลากหลาย น่าสนใจ สามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ สร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษา

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการให้สถานศึกษาจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหาซึ่งต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างมีสัดส่วนที่สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและนักเรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อพัฒนานักเรียนตามศักยภาพ

การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา จึงเป็นเรื่องจำเป็นในการพัฒนานักเรียนให้มีแหล่งเรียนรู้และได้เรียนรู้พระพุทธศาสนาผ่านห้องเรียนอัจฉริยะ (Smart Classroom) เป็นระบบการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และการเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนและการเรียน การเข้าถึงข้อมูลและการเรียนรู้ออนไลน์ การใช้เทคโนโลยีที่สวยงามและนวัตกรรมในห้องเรียนช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ซึ่งการเรียนการสอนผ่านเทคโนโลยีเสมือนจริงนั้น มีความสำคัญมากในยุคปัจจุบัน สอดคล้องแนวคิดของพันธิการ์ วัฒนกุล (2561) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนจำลองแหล่งการเรียนรู้ จัดทำขึ้นในลักษณะพิเศษเฉพาะที่มีความแตกต่างกันจากห้องเรียนโดยทั่วไปเป็นห้องเรียนที่ไม่มีลักษณะทางกายภาพ ไม่สามารถจับต้องได้ แต่เน้นสร้างปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนร่วมกันจากเทคโนโลยีที่หลากหลาย ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในระบบชั้นเรียนปกติและนอกชั้นเรียนในรูปแบบทางไกลที่มีประสิทธิภาพโดยอาศัยสื่อ

เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในการสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนเกิดประโยชน์สูงสุด เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการกับผู้เรียนโดยผลการประเมินจะนำไปพัฒนาปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการของห้องเรียนอัจฉริยะเสมือนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ห้องเรียนอัจฉริยะ นอกจากจะสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนแบบออนไลน์แล้ว ยังมีความสนุกสนาน ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และแก้ปัญหาการเรียนรู้ตามต้องการ สามารถสร้างโอกาสให้นักเรียนทำงานร่วมกันและแบ่งปันความรู้ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในชีวิตจริง ช่วยให้สถานศึกษาและครูมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อเปลี่ยนแปลงทั้งในเนื้อหาการสอนและวิธีการสอน เพื่อตอบสนองความเปลี่ยนแปลงในสังคมและเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่น่าสนใจและเข้าใจได้ง่ายมากขึ้น และมีศักยภาพในการเพิ่มคุณค่าให้กับการศึกษาในยุคปัจจุบันและอนาคต ทันต่อรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เปลี่ยนไป สอดคล้องกับนโยบายการขับเคลื่อนการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มไปสู่สถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัย เรื่อง “การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา” เพื่อพัฒนาการพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะด้วยหลักศาสนาที่มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ อันจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนที่จะได้เรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัลที่หลากหลาย และเป็นประโยชน์โรงเรียนและในพัฒนาและเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมให้เกิดกับนักเรียนและสอดคล้องกับนโยบาย ข้อมูลและแนวทางที่ได้จากโครงการวิจัยนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งภาครัฐ และเอกชนสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาโรงเรียนและห้องเรียนบนพื้นฐานของเทคโนโลยีดิจิทัล มีความเหมาะสมต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำหรับประเทศไทยในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อการเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา
2. เพื่อส่งเสริมการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา
3. เพื่อประเมินผลการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาข้อมูลจาก (Documentary Research) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ควบคู่กับการวิจัยเชิงปฏิบัติการภาคสนาม (Action Research) มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี สาระการเรียนรู้วิชาศาสนา วัฒนธรรมและชาติพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และจากทุติยภูมิ วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสร้างกระบวนการพัฒนา (Research and Development) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาโดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงสำหรับห้องเรียนอัจฉริยะ มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาองค์ความรู้จากแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ เอกสาร ตำรา บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ และข้อมูลทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับห้อง เรียนอัจฉริยะ เทคโนโลยีเสมือนจริง โมชันกราฟิก (Motion

Graphic) เมตาเวิร์ส (Metaverse) และ คลาวด์ (Cloud technology) 2) พัฒนารอบแนวคิดต้นแบบของการพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงสำหรับห้องเรียนอัจฉริยะและนำแบบร่างรูปแบบการพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาโดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงสำหรับห้องเรียนอัจฉริยะ ที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญหรือที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมพร้อมทั้งให้คำแนะนำเชิงปฏิบัติการ 3) สร้างแบบประเมินการพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงสำหรับห้องเรียนอัจฉริยะและคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น 4) สํารวจและประเมินความต้องการ ซึ่งผู้วิจัยทำการสำรวจข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้สอนและผู้เรียนรายวิชาเชื่อมสาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา 1 รายวิชา และชาดก 1 เรื่อง เพื่อพัฒนาเป็นกิจกรรม ถึงกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนภายในห้องเรียน 5) การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงสำหรับห้องเรียนอัจฉริยะ โดยแบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต องค์ประกอบที่ 4 ผลย้อนกลับ 6) ประเมินรูปแบบการพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาโดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงสำหรับห้องเรียนอัจฉริยะจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

ระยะที่ 2 การพัฒนาเทคโนโลยีเสมือนจริงสำหรับห้องเรียนอัจฉริยะโดยมีขั้นตอน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์เทคโนโลยีเสมือนจริงสำหรับห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยการวิเคราะห์และออกแบบเนื้อหาจากตำรา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแผนการจัดการเรียนรู้ของรายวิชาการเชื่อมสาระการเรียนรู้หนึ่งรายวิชา ชาดก และกิจกรรม เพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้ แบบทดสอบ หากคุณภาพของแผนการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจำนวน 5 ท่าน ปรับปรุงและแก้ไขให้ถูกต้องทดสอบกับกลุ่มทดสอบ จำนวน 12 คน เพื่อทดสอบความเข้าใจในการเรียนเนื้อหา (Content Reliability) และการสื่อความหมาย (Content Validity) ของสำนวนที่ใช้แล้วทำการหาคุณภาพของแบบทดสอบต่อไป 2) การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยเทคโนโลยีเสมือนจริงและเลือกใช้และโปรแกรมที่ต้องการใช้ในการพัฒนา ซึ่งเตรียมสื่อที่ใช้ประกอบเนื้อหา ได้แก่ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียงภาพกราฟิกต่างๆ ออกแบบเทคโนโลยีเสมือนจริง สร้างแบบประเมินเทคโนโลยีเสมือนจริง ตรวจสอบเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญด้านมัลติมีเดียหรือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้ง 5 ท่านทำการประเมินคุณภาพของห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา เชื่อมโยงสาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาหนึ่งรายวิชา รวมทั้งชาดกเพื่อพัฒนากิจกรรม

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบสำหรับห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ดังนี้ 1) ทดลองใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงสำหรับห้องเรียนอัจฉริยะโดยการจัดเตรียม ทรัพยากรอุปกรณ์ต่างๆ ในห้องเรียนอัจฉริยะครั้งที่ 1-3 กับนักเรียนกลุ่มทดลองจำนวน 12 คน และได้จดบันทึกถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้งาน 2) จัดเตรียมความพร้อมก่อนการทดลอง จัดเตรียมความพร้อมด้านสถานที่ ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ห้องเรียนอัจฉริยะ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ให้ชี้แจง ผู้สอนดำเนินการสอนตามขั้นตอน 3) ปรับปรุงแก้ไขเทคโนโลยีเสมือนจริงหลังการทดลองให้เหมาะสมและถูกต้อง เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาผลต่อไป

ระยะที่ 4 การศึกษาผลการใช้รูปแบบใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงสำหรับห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ดังนี้ 1) ได้รูปแบบการพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยใช้เทคโนโลยีเสมือน ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญและผ่านการปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์พร้อมที่นำไปใช้ในการศึกษาผลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คนเป็นเวลา 60 วัน จนครบกระบวนการผู้เรียนทำแบบประเมินผู้เรียน 2) นำผลจากการตอบแบบประเมินของผู้เรียน คือ แบบความพึงพอใจรูปแบบการพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาโดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง จากผู้เรียนมาวิเคราะห์ เพื่อเป็นการยืนยันความถูกต้องของข้อมูล เป็นการนำเสนอแนวคิด หลักการรูปแบบ ชุดความรู้ และรูปแบบการใช้งาน โดยแสดงความสัมพันธ์ถึงแนวคิด หลักการ และการพัฒนา

ระยะที่ 5 รายงานผลการวิจัย ได้ห้องเรียนเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาโดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อการเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อการเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ใช้หลักการ Smart Classroom มีเป้าหมายเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ใช้ระบบฐานข้อมูลและเทคโนโลยีเสมือนจริงที่ได้ตอบได้ โดยมีกระบวนการคือ 1) ออกแบบการนำเสนอข้อมูล 2) การบริหารจัดการสื่อ 3) การเข้าถึงข้อมูล 4) สร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ 5) กิจกรรมการเรียนรู้จากบทเรียนศีล 5 และสุวรรณสามชาดก เป็นการพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อการเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ทำให้ระบบการเรียนการสอนในโรงเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและนำมาสร้างเป็นสื่อในห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ จึงเป็นสิ่งสำคัญมากส่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของผู้สอน และผู้เรียน ฉะนั้น ต้องคำนึงหลักการที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ประกอบด้วยเนื้อหาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ แผนการสอน วิดีโอ ภาพนิ่ง รวมทั้งกิจกรรมถามตอบบนห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ และวิธีการเข้าใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ รวมถึงการทำความเข้าใจระบบฐานข้อมูลจะถูกบันทึกการเข้าใจ และผลการเรียนการสอนของครูและการประเมินผ่านระบบเก็บเป็นข้อมูลวิเคราะห์จุดอ่อนและที่ต้องพัฒนาต่อโดยการวางแผนการใช้งานอย่างเป็นระบบทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการสอนเป็นไปตามลำดับและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. การส่งเสริมการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การส่งเสริมการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ผ่านการเรียนรู้แบบอินเทอร์แอคทีฟแบบออนไลน์ และด้วยระบบมัลติมีเดีย จะช่วยส่งเสริมความคิดเชิงสร้างสรรค์ และเสริมสร้างการเรียนรู้ผ่านบทเรียนศีล 5 และสุวรรณสามชาดก ช่วยให้ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมและโต้ตอบกับเนื้อหาการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ และสามารถเข้าถึงเนื้อหาการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านสื่อวิดีโอและภาพเคลื่อนไหว มีสติ

รู้เท่าทันอารมณ์และการคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุผล และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

2.1 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบอินเทอร์แอคทีฟ อินเทอร์แอคทีฟเป็นการโต้ตอบหรือการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ใช้กับระบบหรือเครื่องมือ โดยที่ผู้ใช้สามารถควบคุมและโต้ตอบกับระบบหรือเครื่องมือได้แบบเรียลไทม์ ผู้เรียนสามารถโต้ตอบกับระบบหรือเครื่องมือที่ควบคุมระบบได้ เช่น การเรียนรู้แบบโครงงาน การเรียนรู้แบบเกมส์ และยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เป็นต้น

2.2 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบออนไลน์ ใช้การเรียนรู้แบบออนไลน์ เช่น การเรียนรู้แบบระยะไกล และส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา เป็นต้น ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปโรงเรียนหรือสถานที่เรียน โดยเฉพาะผู้เรียนสามารถจัดตารางเวลาของตนเองและมีเวลาศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลได้ไม่จำกัดเวลา

2.3 ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยระบบมัลติมีเดีย ใช้ห้องเรียนแบบมัลติมีเดียที่บรรจุตารางเรียน วิดีโอ รูปภาพ สื่อมัลติมีเดียที่พัฒนาขึ้นจากภาพนิ่งหรือสื่อที่พัฒนามาจาก AI ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้หลากหลายรูปแบบ

2.4 การส่งเสริมความคิดเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ความพร้อมอินเทอร์เน็ต ห้องเรียนที่มีความพร้อมทั้งคอมพิวเตอร์ แสงสว่าง โดยครูจะให้คำแนะนำ ซึ่งจะเป็นแนวทางส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นทีม การนำเสนองาน และการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ

2.5 ได้วิธีการส่งเสริมการใช้ห้องเรียนห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะด้วยหลักศีล 5 และสุวรรณสามชาดก ดังนี้ 1) กระบวนการส่งเสริมโดยผ่านการพัฒนาสื่อการสอนด้วยศีล 5 เพื่อส่งเสริมปัญญาและคุณธรรม ให้กับเด็กนักเรียนเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจให้เห็นถึงความไม่เบียดเบียนและเรื่องความกตัญญู ซึ่งอาจเป็นหนึ่งหลักการเพื่อเสริมสร้างความเป็นอยู่อย่างสันติ โดยเริ่มต้นจากการปลูกฝังค่านิยมที่เยาวชนผ่านห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ตามหลักพระพุทธศาสนาแล้ว การรักษาศีล 5 ถือว่าเป็นการทำบุญอีกอย่าง ซึ่งเป็นบุญที่ต้องปฏิบัติด้วยการสำรวมกาย วาจา และใจ ถือว่าเป็นการทำบุญอย่างหนึ่ง จะเห็นได้จากที่เราตั้งจิตอธิษฐานอย่างเช่น ตั้งใจจะงดการฆ่าสัตว์ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น งดดื่มสุรา หรือสิ่งมีเมาต่าง ๆ ย่อมจะเกิดจิตสำนึกแห่งความดีงามทำให้จิตใจผ่องใส หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส บ่งบอกถึงความสุขที่เกิดจากภายในเป็นชำระจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ และ 2) ได้วิธีการส่งเสริมปัญญาและคุณธรรมด้วยสุวรรณสามชาดก สุวรรณสามชาดก เป็นเรื่องราวที่พระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นพราหมณ์ชื่อสุวรรณสามเป็นบุตรของพราหมณ์ทุกุลและนางปาริกา เป็นเรื่องราวของพระโพธิสัตว์ในอดีตชาติของพระพุทธเจ้า โดยเน้นเรื่องการทำบุญบารมี เน้นที่ความเมตตาบารมีและกตัญญูกตเวทียเป็นหลัก ซึ่งเป็นคุณธรรมที่สำคัญที่นำความสุขและผลบุญมาแล้วยังเป็นแบบอย่างที่ไม่ควรละทิ้งหน้าที่ของลูก คือ เลี้ยงบิดามารดามีจิตเมตตาต่อผู้อื่นเสมอ และพระพุทธองค์ทรงตรัสเรื่องในอดีตเพื่อยกเป็นอุทาหรณ์สอนใจให้คนสังคมได้รับรู้ถึงการเลี้ยงบิดามารดา

3. การประเมินผลการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

การประเมินการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะในสอนวิชาพระพุทธศาสนาเพื่อสร้างปัญญาและคุณธรรมเป็นการดำเนินการโดยเน้นที่ความสนใจผู้บริหาร ครูและนักเรียนจากกลุ่มเป้าหมายหลังจากทดลองใช้ผ่านไป 60 วัน พบว่า ผลการเรียนรู้ คือ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสามารถวัดได้จากความสามารถ ความรู้ และทักษะที่นักเรียนได้รับจากการเรียนรู้คือ ความรู้ที่นักเรียนได้รับจากการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มทักษะที่นักเรียนได้รับจากการเรียนรู้ และความสามารถที่นักเรียนได้รับจากการเรียนรู้ โดยใช้ตัวชี้วัด 4

ตัวชี้วัด คือ ตัวชี้วัดที่ 1 ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสิ่งที่เรียนและเข้าใจบทเรียน ตัวชี้วัดที่ 2 ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือประสบการณ์เดิมกับการเรียนรู้ใหม่ ตัวชี้วัดที่ 3 ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และตัวชี้วัดที่ 4 ผู้เรียนได้สร้างความรู้เอง หรือได้สร้างประสบการณ์ใหม่จากการเรียนรู้ได้ผลลัพธ์คือ

3.1 ได้ผลลัพธ์การสอนของครู และเป็นปรับเปลี่ยนความคิดที่สำคัญของการเรียนรู้ ดังนี้ 1) เป็นการแลกเปลี่ยนการร่วมกันระหว่างครูและผู้เรียน 2) กระตุ้นแนวคิดใหม่ และทดลองเข้าใช้งานร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ 3) ประเมินความคิดใหม่จากการทดลองกระบวนการคิด คิดอย่างไตร่ตรอง ลึกซึ้ง และประเมินคุณค่าของความคิดเชิงสร้างสรรค์ 4) ผู้เรียนได้โอกาสใช้ความรู้ ความเข้าใจจากการเรียนรู้สามารถนำมาสร้างกระบวนการพัฒนาการเรียนแนวใหม่

3.2 ผลลัพธ์จากการสอนแบบนวัตกรรม ระบบงานมัลติมีเดีย ห้องเรียนพระพุทธศาสนา อัจฉริยะ จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์เก็บบันทึกข้อมูลที่มีความจุที่สามารถเก็บไฟล์งาน ไฟล์ภาพ และไฟล์เสียงขนาดใหญ่ได้ รวมทั้งการรับส่งข้อมูลด้วยความเร็วสูงสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เร็วเพียงพอและมีอัตราการถ่ายโอนข้อมูลเร็วเพื่อให้การเก็บบันทึกภาพเกิดความต่อเนื่องไม่สะดุด อาจส่งผลให้เกิดความไม่สมบูรณ์ของงานที่สร้างสรรค์ขึ้นได้

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการสร้างกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นถึงองค์ความรู้ใหม่ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคือ ครู นักเรียน และสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และครูจะเป็นผู้สังเกตสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ อยากเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกิดเป็นความรู้ใหม่ พร้อมกำหนดแนวทางปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาต่อไปจากการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนแนวใหม่สอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาพัฒนาทักษะการคิด ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการทำงานและทักษะการใช้เทคโนโลยีเกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการเรียนรู้และการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา พบว่า ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาที่เน้นการพัฒนาทั้งปัญญาและคุณธรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศ พัฒนาเป็นสื่อการเรียนรู้ในมิติของรูปแบบห้องเรียนอัจฉริยะด้วยสื่อทางพระพุทธศาสนาเป็นส่วนที่สำคัญของสังคมไทย และมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมวัฒนธรรมและคุณธรรมของคนไทย และยังคงเป็นแนวทางที่ดีในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมสำหรับคนไทยในปัจจุบันและอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัย Nickerson (1998) ได้สรุปจากผลงานวิจัยเรื่อง คุณภาพของสารสนเทศ ประกอบด้วย แนวคิดมิติการวัดคุณภาพของสารสนเทศของ Laudon and Laudon (2014) ประกอบด้วยตัวชี้วัดมิติการวัดคุณภาพของดังต่อไปนี้ 1) ความถูกต้องแม่นยำ (accuracy) 2) ความคงสภาพ (integrity) 3) ความสอดคล้อง (consistency) 4) ความสมบูรณ์ (completeness) 5) ความถูกต้องมีเหตุผล (validity) 6) ความทันเวลา (timeless) และ 7) ความสามารถในการเข้าถึงได้ (accessibility) และ Hsin-Yi Chang et al (2015) ได้สรุปการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสนับสนุนสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ได้ออกแบบการสอนในอนาคต 6 มิติ ได้แก่ 1) มิติทางเทคนิคเป็นการวัดทางเทคนิคโดยการใช้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีเทคโนโลยีในการสนับสนุน 2) มิติทางเนื้อหาเป็นการตรวจสอบคุณสมบัติของข้อมูลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีเทคโนโลยีในการสนับสนุน ตลอดจนความสัมพันธ์เกี่ยวข้องของเนื้อหา 3) มิติทางความเข้าใจเป็นการประเมินกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์ความรู้ส่วนบุคคลเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของ

ผู้เรียน เป็นการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 4) มิติตระหนักคิดเป็นการสำรวจกิจกรรมที่สนับสนุนให้ผู้เรียน พัฒนาความรู้สู่การรู้คิดในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีเทคโนโลยีในการสนับสนุน การคิดไตร่ตรอง เข้าใจการ ดำเนินงานและทำตามจุดประสงค์ อุปนิสัยความเป็นเด็กเป็นผู้ใหญ่ 5) มิติทางสังคม คือ การระบุลักษณะ ความรุนแรงและความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ความเป็นส่วนร่วมการสนับสนุนการช่วยเหลือกัน เช่น การรวมกลุ่ม ของผู้เรียน และ 6) มิติพฤติกรรมทางจิตใจการวัดการพัฒนาอารมณ์ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีเทคโนโลยี ในการสนับสนุน เช่น ความวิตกกังวลต่อการใช้งานคอมพิวเตอร์

การจัดการเรียนรู้โดยพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรม ด้วยหลักศาสนา ซึ่งการพัฒนาห้องเรียนเสมือนจริงสอดคล้องกับแนวคิดของพันธิการ์ วัฒนกุล (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนวิธีห้องเรียนอัจฉริยะเสมือนจริงสำหรับการศึกษาไทย เสมือนถูก พัฒนาขึ้นเพื่อสนับสนุนประสิทธิภาพการเรียนรู้แตกต่างกันไปตามเทคโนโลยีที่ใช้การที่ทราบถึงคุณภาพของ ห้องเรียนอัจฉริยะ ได้สรุปในมิติการวัดคุณภาพที่ใช้ในการประเมินห้องเรียนอัจฉริยะเสมือนจริงที่เหมาะสมกับ การศึกษาของไทย แบ่งออกเป็น 5 มิติ คือ มิติทางด้านเทคนิค มิติเนื้อหา มิติความรู้ความเข้าใจ มิติการรู้คิด และมิติทางสังคม ซึ่งเป็นการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนใน ประเทศไทย และสอดคล้องกับการวิจัยของพระครูสุชัยพัชรมงคล (2546) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพของ เยาวชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ด้วยหลักพุทธธรรม ที่พบว่า รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในจังหวัด เพชรบูรณ์ด้วยหลักพุทธธรรมนำเสนอการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนใน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนา ด้านทักษะชีวิตเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตบูรณาการกับหลักอิทธิบาท 4 2) การพัฒนาด้านทักษะ การใช้เทคโนโลยีบูรณาการกับหลักโยนิโสมนสิการและหลักสังคหวัตถุ 4 และ 3) การพัฒนาความพร้อมในการ ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพบูรณาการกับหลักกาวนา 4

แนวคิดนำหลักธรรมมาส่งเสริมการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาพัฒนาคุณธรรม และปัญญาคือการใช้ หลักธรรมของพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาคุณธรรมและปัญญาของ นักเรียนโดยเน้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงและการปฏิบัติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของดลใจ ถาวรวงศ์ ดันเจริญ (2553) ได้วิจัยเรื่องกระบวนการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบจังหวัด ฉะเชิงเทรา การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา กระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่มีผลต่อคุณธรรมจริยธรรม ของเยาวชนต้นแบบจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่พบว่า 1) สถาบันครอบครัวสถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ชุมชน และสื่อมวลชนมีลักษณะร่วมของ กระบวนการขัดเกลาทางสังคม คือ การมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีเหตุผล 2) สถาบันครอบครัวมีบทบาทสำคัญที่สุดในกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ทั้งทางตรงและทางอ้อม 3) เยาวชนต้นแบบต้องมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ การเห็นคุณค่าของความดีงาม และการมีบุคคลเป็น หลักยึด ทางจิตใจ 4) สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ชุมชนและสื่อมวลชน ส่งผลต่อการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความขยัน ความประหยัดและความมี น้ำใจ และสอดคล้องกับการวิจัยของวรเดช มีแสงอรุณกุล (2561) ที่พบว่า การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการศึกษา ในโรงเรียนทำให้คนไทยห่างจากพุทธศาสนามากขึ้น โดยโรงเรียนที่เคยมีพื้นฐานมาจากการศึกษาที่วัด ดัน กำหนดการศึกษาไทยมีพระเป็นครูสอน แต่ปัจจุบันโรงเรียนจะเน้นวิชาการ มากกว่าศีลธรรม การเรียนพุทธ ศาสนาจึงกลายเป็นเพียงการเรียนรู้เพื่อรู้เท่านั้น ไม่ได้เน้นการเข้าใจหรือนำไปใช้ในชีวิต ผลที่ตามมาคือ เด็ก และเยาวชนเข้าวัดน้อยลง ห่างจากพุทธศาสนา และเติบโตขึ้นมาเป็นคนหยาบกระด้าง และไร้ศาสนา ซึ่งไม่เป็น ผลดีต่อสังคมไทย

ดังนั้น การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา เป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายภาคีพัฒนาสื่อการเรียนการสอนเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันให้นวัตกรรม คำสอนของพุทธศาสนามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจังและนำมาสู่แนวคิดในมิติแบบบูรณาการ พระพุทธศาสนาและเทคโนโลยี เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถเรียนรู้และเติบโตขึ้นมาพร้อมกับคุณธรรม จริยธรรมและเป็นแนวทางพัฒนาปัญญาไตร่ตรอง สำรวมที่ดี คืออายตนะภายใน ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ และอายตนะภายนอก ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส สิ่งที่ถูกต้องกาย (โผฏฐัพพะ) อารมณ์ที่เกิดขึ้นกับใจ (ธรรมารมณ์) และวิญญาณ คือ ความรู้ที่เกิดขึ้น รู้เท่าทันอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา เป็นการนำหลักการความแตกต่างระหว่างวัย การจัดการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาผ่านห้องเรียนอัจฉริยะพัฒนาเป็นห้องใช้เทคโนโลยีเป็นหลักในการพัฒนาระบบมัลติมีเดีย ภาพเคลื่อนไหว ซึ่งถูกพัฒนาขึ้นจากหลักการของศิลป์ 5 และสุวรรณสามชาดก ผสมผสานด้วยเทคโนโลยี ประกอบด้วย Text, Still Image, Animation, Sound และ Video ผ่านกระบวนการห้องเรียนเมตาเวิร์ส หรือห้องเรียนเสมือนจริง ผ่านระบบคอมพิวเตอร์สามารถใช้ได้กับเครื่องพีซีและสมาร์ทโฟน และความพร้อมของครู เทคโนโลยี และรูปแบบการเรียนที่ยืดหยุ่นได้หรือไร้รอยต่อปัจจุบันโรงเรียน เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงการเรียนการสอน อาจจะใช้ความหลากหลายวิธีการเพื่อเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการใช้สื่อเทคโนโลยี พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ใหม่ๆ เป็นแนวทางกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ร่วมกัน

การส่งเสริมการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา โดยหลักการคือ 1) หลักการส่งเสริมการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะแบบอินเทอร์แอคทีฟ 2) ส่งเสริมการเรียนรู้แบบออนไลน์ 3) ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยระบบมัลติมีเดีย 4) การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน 5) ส่งเสริมการใช้ห้องเรียนห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ และ 6) ส่งเสริมด้วยหลักศาสนา คือ ศีล 5 ศีลเพื่อพัฒนาปัญญาและคุณธรรม และการประเมินจากการเรียนรู้ตัวชี้วัด คือ 1) ตัวชี้วัดที่ 1 ผู้เรียนและเข้าใจบทเรียนได้ง่ายกว่าอ่านหนังสือ การสร้างเนื้อหาเกี่ยวกับ 2) ตัวชี้วัดที่ 2 สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมสู่ความรู้ใหม่ มีการทบทวนความรู้ ทักษะ 3) ตัวชี้วัดที่ 3 สร้างกระตุ้นเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และ 4) ตัวชี้วัดที่ 4 ผู้เรียนได้ความรู้เอง และประสบการณ์ใหม่จากการเรียนรู้เรียนในลักษณะนี้ สรุปองค์ความรู้ดังในภาพที่ 1



ภาพที่ 1 การพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะคือห้องเรียนที่ใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือที่ทันสมัยเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และการสอนพระพุทธศาสนา โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดี ส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้แนวใหม่ด้วยสื่อที่มีลัทธิมีเดีย เรื่องศีล 5 และสุวรรณสามชาดกเป็นตัวอย่าง ซึ่งสื่อดังกล่าวจะเน้นย้ำให้นักเรียนได้เห็นความสำคัญของการรักษาศีล 5 ความกตัญญูของสุวรรณสาม จะมีครูเป็นผู้อธิบายกระบวนการใช้งานผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ เชื่อมโยงความรู้เดิมๆ ที่เคยเรียนมาสู่ความรู้ใหม่ มีทั้งภาพและเสียงและสามารถเข้าเรียนตลอดเวลาเป็นแนวทางที่จะดึงเอาความสามารถของผู้เรียนออกมาใช้งานได้เต็มศักยภาพด้วยรูปแบบการเรียนแบบอินเทอร์เน็ตที่ฟออนไลน์ได้ มีห้องเรียนพร้อมด้วยกิจกรรมต่างๆ ในห้องเรียน มีทั้งภาพนิ่ง วิดีโอพร้อมมัลติมีเดียให้ผู้เรียนได้ใช้ ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้จากประสบการณ์การเข้าห้องเรียนและทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งห้องเรียนพระพุทธศาสนาเป็นสถานที่ที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมของผู้เรียน โดยการเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักการและคำสอนของพระพุทธศาสนาการพัฒนาปัญญา คือ 1) ผู้เรียนจะได้รับความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับหลักการและคำสอนของพระพุทธศาสนา 2) ผู้เรียนจะได้รับการฝึกฝนในการคิดวิเคราะห์และประเมินข้อมูล และ 3) ผู้เรียนจะได้รับการฝึกฝนในการแก้ปัญหาและตัดสินใจโดยใช้หลักการของพระพุทธศาสนา

ห้องเรียนพระพุทธศาสนามีประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน และเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ และร่างกาย ไม่มีอารมณ์ขุ่นมัวหรือความวิตกกังวลใด ๆ มีอารมณ์มั่นคง มีความอดทน อดกลั้น และมีความสามารถต่อสู้อุปสรรคต่างๆ ได้ นอกจากนี้ยังช่วยปลูกฝังคุณธรรม เช่น ความเมตตา ความเห็นอกเห็นใจ ต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นต้น และความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้เรียนสามารถเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติได้อย่างสมบูรณ์แบบ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ประสบการณ์จริงจากการเข้าสู่ระบบห้องเรียน ซึ่งบรรยากาศจะถูกสร้างสรรค์ด้วยกราฟิก รูปภาพ เสียง ภาพนิ่ง วีดีโอ และการโต้ตอบที่ผู้เรียนสามารถกำหนดได้เอง มีกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตัวเองและกระทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มก็ได้

ขั้นที่ 2 ประสบการณ์จำลอง ผู้เรียนสามารถเข้ามาเลือกเรียนได้จากเมนูรายการต่างๆ จากการจำลองเหตุ เช่น การใช้รูปภาพการ์ตูนการรักษาศีล 5 และสุวรรณสามชาดก เป็นต้น

ขั้นที่ 3 มีการสาธิต และอธิบายกระบวนการ โดยครูจะเป็นผู้อธิบายเนื้อหาให้นักเรียนตามลำดับขั้นตอนการเข้าห้องเรียนและการใช้งานจริง

ขั้นที่ 4 ภาพนิ่ง วีดีโอ การ์ตูนศีล 5 และสุวรรณสามชาดก ผู้เรียนได้สัมผัสด้วยการทดลองเข้าไปดูในห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ ได้เห็นภาพเคลื่อนไหว ได้ยินเสียงและเหตุการณ์ต่างๆ ในลักษณะการเคลื่อนไหวเสมือนจริง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการนำผลวิจัยไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรพระพุทธศาสนาให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและโรงเรียน

1.2 ควรมีการพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนา Online และ Onsite ที่มีเทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยเพื่อเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมของนักเรียน จัดฝึกอบรมครูและผู้สอนเพื่อให้มีความรู้และทักษะในการใช้ห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะ

1.3 ควรมีการเผยแพร่ผลวิจัยและประสบการณ์ในการพัฒนาห้องเรียนพระพุทธศาสนาอัจฉริยะให้กับสถาบันการศึกษาอื่นๆ เพื่อเป็นแบบอย่างและแนวทางในการพัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี และทักษะการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนทางพระพุทธศาสนา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโมเดลต้นแบบการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการเรียนรู้พระพุทธศาสนาเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้แบบพหุวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมปัญญาและคุณธรรมในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อลดสาเหตุความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของไทย

2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแพลตฟอร์มการประเมินและติดตามผลการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อยกระดับพลเมืองดิจิทัลยุคปัญญาประดิษฐ์

เอกสารอ้างอิง

- ดลใจ ถาวรวงษ์ ตันเจริญ. (2553). กระบวนการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบจังหวัดฉะเชิงเทรา. คุชฌ์นิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระครูสุชัยพัชรมมงคล. (2546). การพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ด้วยหลักพุทธธรรม. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 6(3), 189-205.
- พนัธิการ วัฒนกุล. (2561). การพัฒนาระบบประเมินห้องเรียนอัจฉริยะเสมือนสำหรับการศึกษาไทย. คุชฌ์นิพนธ์ปรัชญาดุษฎีนิพนธ์. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วรเดช มีแสงอรุณกุล. (2561). การศึกษาผลการคิดวิเคราะห์และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทยโดยอาศัยหลักการคิดแบบโยนิโสมนสิการ กรณีศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์. รายงานการวิจัย. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- E, Z. and Hu, Y. (2020). Innovative Application of Artificial Intelligence (AI) in the Management of Higher Education and Teaching, Journal of Physics: Conference Series, 1533(3), 032089.
- Hsin-Yi Chang et al. (2015). A review of features of technology-supported learning environments based on participants' perceptions. Computers in Human Behavior, 53, 223-237.
- Laudon, K. C. and Laudon, J. P. (2014). Management Information Systems: Managing the Digital Firm. 13th ed. Prentice Hall.
- Ming Liu, Yiling Ren, Lucy Michael Nyagoga, Francis Stonier, Zhongming Wu and Liang Yu. (2023). Future of education in the era of generative artificial intelligence: Consensus among Chinese scholars on applications of ChatGPT in schools. Future in Educational Research, 1(1), 72-101.
- Nickerson R. C. (1998). Business and Information Systems. Boston, MA, USA: Addison-Wesley Longman Publishing Co., Inc.